

ФОТОГРАФІЇ
СТАРОГО
ЛЬВОВА

Аналог за 1 грн
мощнее виагры
Не пейте виагру, для
потенци используйте...

Ун
мо
Для
пов

СУЧАСНИЙ ЛЬВІВ

СТАРИЙ ЛЬВІВ

ПОДІЇ МІСТА

НЕВІДОМИЙ ЛЬВІВ

АРХІТЕКТУРА

Індустріальний Львів

Історія

Околиці Львова

Побут львів'ян

Сучасний Львів

Жалі гуцулів про стан лісів у Польщі

Автор **Фотографії Старого Львова** - 2. 06. 2017

15

Частка на Facebook

цвірінкання на Twitter

Не можна краще сказати про ведення лісового господарства у гірських умовах, ніж це могли зробити корінні мешканці, насамперед гуцули, які з діда-прадіда господарювали у корінних лісах Карпат. Для цього наведемо мовою оригіналу і без орфографічних правок замітку з «Календаря Гуцульщини» міжвоєнного періоду.

«Перед віками ціла Польща була покрита величезними прелісами. В тот час ліс для чьоловіка мав надзвичайне значінє, бо служив йиму за мешканє. Достарчював поживу з упольованої дичини й убирю из шкір. Але ек си зачело розмножувати бірше людей, то й ліси вни ели бірше корчювати. Усамперед зачели викорчюувати ліси из ґрунтів здалих під управу рилі й з кождим роком зачели ліси шораз то бірше зникати из поверхні земні. Ріжі й поленки протереблені серед первовічьних пушь ставали першим варстатом праці хлібороба. Хлібороби шо раз поширючі свої поля давали почеток осидкам, селам и містам, шо раз далі витискаючі ліс в менче доступні місця й шо раз гірші глібини.

Тот процес розпочетий у давнині тегнетси далі іпг, й до сегодне так шо мусіло си видати закони, йкі би боронили ліси перед цілковитим спльондрованем руков чьоловіка й ни минучьов їх загладов. На підставі статистики зробленої орґанами охорони лісів є в Польши около 4.000.000 га, то є близко 7 мілійонів моргів ниужитків, шо даєт 10% цілого обширу краю. Докладні досліди виказали, шо 50% тих неужитків колис були покриті лісами. То земні по котрі посягла колис ниогледна рука хлібороба, виперла з них ліси, але природа ни дозволила йиму удержіти на них варстат рільної праці, забрала йиму їх під своє правліне. Тоти ниужитки, сегодне ни урожайні, мусет бути великим накладом праці й надмірних коштів знов залісені бо під инчу управу вни си уже нинадают. Тоти земні сегодне ни є ані орницьев, ані царинков ані добрим пасовиском.

Ліс для дрібного хлібороба й сільського безземельного населеня, головно там де він є у великих й добре загосподарованих просторах, є дуже поважним жерелом додаткового доходу. Нираз він є одиноким живителем бідноти.

Сплав лісу

Для великого землевласника ліс є запасом його капіталу. Приносить йому завжди такі проценти, що при розумним господарюванню тими процентами может він з родиню добре вижити. А в разі чорної години в рільництві может ліс урятувати великого землевласника від господарської руїни.

Усім то знаню річюв є, що залісені гірські околиці, просто в чудовий спосіб здержуют у горах из дожив й снігів раптові води. В лісах тоти води спераються й помали зчюрают из гір на рівнину. Єк би ни ліси, то в чесі уливних дожив води би наробили на рівнинах страшні спустошеня. Знишилиби ниоден варстат людської праці, позамінювалиби урожайні околиці в пустантини. Зтраптувалиби людске добро й доробок.

Густо повхтореючіси в західній Малопольші переражаючі, величезні повени (бо там ліси вже давно зпльондровано) повинни бути для нас пересторогов й науков, що ліси треба конечно сохрарити й боронити перед знишінем. Тай що муситси всі тоти ниужитки, що повстали на місцях колишних лісів, знов залісити й то єк найборше.

Земня в лісах утегаєт в себе дуже богато води з дожив й снігів. Через то лісі є великим збірником води, що уводно підсилюєт головиці, тай удержуєт однакий стан води в ріках, тай їх допливах.

Заготівля лісу

В сухих околицях, головно в пісковатих околицях, ліс засохранєєт ґрунта перед пісковими заметями. В пидмоклич околицях ліс удержуєт в рівновазі надмірну скількість води. Вежет її. Переносит її величезну скількість й в тот спосіб боронит ґрунта перед забагноватінем. Ліси застерігают сусідні околиці перед нагальними вітрами. Поблиску великих лісів рідко коли бувають градобитя. Ліси є великим збірником чистого й здорового воздуха, дуже добре ділаючього на людский орґанізм й здоровє. Лісові ростины вґєгают у себе виділюваний через людий й звірину вуглевий квас, присвоюючі собі вуголь для видбудови свого орґанізму, а виділюют тлен ниобхідний для людского й звіречього житя.

Єк доказано то оден гектар середного ліса видаєт в чесі своєї вегітації річної (5–6 місяців) около 8.000 тисічь кільограмів тлену, шо при просторі 9.000.000 га лісів у Польші – винесет майже сімдесят мільярдів кільограмів житю здатного тлену, так дуже потрібного для людий. Люде доцінюют то добродійство природи й дуже горнутси в лісисті околиці, де повстают уздоровиска, й літниска, стегаючі рік річно величязне число людий, переважно из міст, шукаючіх поретованя свого вутлого здоровя.

З точки військового погляду, то ліси становит для оборони держави поважний й дуже обширний розділ у стратегії й тактиці. Сьогоднішні ліси Польщі, що до свого простору, то стоєт вни на шестим місци серед європейских держав. З простору 9.000.000 га лісів припадаєт около 3,000.000 га на державні ліси, т. є 32 %, а 65 % на ліси приватної великої власности (дідичі) а 3 % на селянські дрібні переліски. Отже випадаєт в Польщі на одного жителя – по узгледненю приросту людий й зменшеню лісів – нибогато більше понад 1/4 га ліса що позволяєт заледви на власне запотребованє краю.

З цего видно що в Польщі ни маємо так занадто богато лісів, а наука з того, що ек маємо такі великі користи з лісів, то мусимо дбати про то, аби ліс еко спільне добро держави й народу був боронений вид нибезпеки й заглади.

Памнетаємо про то, що так ек наші діди, ек ми, так само ретенно будут й наші внуки черпати величезні користи з ліса, екі він даєт чьоловікови. Памнетаємо про то, що без матріянового дерева й опалового ніколи си ни обійдет чьоловік, бо через ціле жите уводно йиго потребуєт. Тимунь сохраним ліси й ни даваймо їх нишіти ані через нирозважний вируб, ані через нидозволений випас худоби в сієнках й молоднику.

Nr. 104 a. Tatarów

Ogólny widok

Державні ліси в Малопольші займають заледви простір 4 % поверхні. Найбільше є державних лісів вздовж Карпат, з великов їх перервов в середних Карпатах, де Державний Скарб нимаєт нієких ґрунтів.

Найбільші простори державних лісів є в станиславівским воєводстві, а у львівским воєводстві є заледве ¼ частини поверхні. Поверхня всіх державних лієів разом в Малопольші виносит 319.033 га.

Адміністрація тих державних лісів є обіймлена в 53 самостійні адміністраційні одиниці тзв. надлісництва. Головним жерелом доходу в тих обєднаних просторах державних лісів є ужиткованє материялового й опадового дерева.

Ужиткованє дерева в тих державних лісах видбуваєтси на пидставі господарских плянів затвержених через Міністерство Рільництва й Реформ Рільних, та Начальну Дирекцію Державних Лісів – при опрацованю згаданих плянів примінюєт Дирекція Лісів Державних всі найновіші здобутки лісової науки й знаня. Систем уряджуючий предвижуєт до ужиткованя малі поверхні зрубів, шо найбільше кілька гектарові, обіймлені у відповідві видступи. Тот систем забезпечуєт богато легше і ліпше залісене зрубів. Етати призначені до рубаня господарскими плянами лісів є остро перестерігані при рубаню, так шо до поверхні, ек и до числа утєтого дерева. Ужиткованю лісів Дирекція посвєчуєт особливу увагу, бо то є одно з пидставових питань в державним господарстві, коли си розходит о сталість доходив державного скарбу.

Микуличин, фабрика деревної стружки, фото 1912 року

Державний скарб вирубуєт річно лиш тільки дерева кілько за рік приростаєт. Ни нарушуєт деревний капітал у лісах, шо даєт можливість у водно однакоого доходу в бюджетах скарбу.

По скінченю тежких й некористних для адміністрації довготермінових умов, Дирекція Державних Лісів у Львові перейшла до виборюваня деревного материялу у власним заряді. Так само пропади різаннє дерева у державних тартаках, тай метариял тесаний у власним зареді.

Декуючі тій переміні Державний скарб может безпосередно тоти зиски, шо давніше ишли до тешені посередників, йкими були концесіонарі довго термінових умов. То дуже обменчювало зиски Скарбу из лісів, через никористне ваганє цін на пни.

Єк уже смих згадували найбірші простори державних лісів є в станицлавівским воєвідстві.

Ялицевий праліс в селі Любіжня

Я особливу увагу безперечно заслуговують ліси положені в доріччю рік: Бистриці, Прута, та Черемошу Білого й Чьорного. Переважне число населеня шукає в тих лісах зарібку при всілеких лісових роботах. Виховані в лісі й вид молодости до лісових робіт звиклі Гуцули, є найліпше випробуваним й удосконаленим робучем материялом до виконуваня найнибезпечнішших й вимогаючих великої зручності, та видваги в лісових роботах, в околицях дуже стримких з урвистими пропастями. Зручність Гуцулів й їх виїмкова здатність до лісових робіт була широко знана опередь світовою войнов. Вни ходили на лісові роботи «в бутини» до сусідної Румунії, Болгарії, Туречини, Греції, на Угоршину та до Босни й Герцеговини, ек си розходило о вируб лісів в дуже поганих умовинах й нидоступних місцях.

Перепроважувані вируби лісів через Адміністрацію Державних Лісів на Гуцульщині, видойграють в життю Гуцула дуже велику роль. Періоредну. Лісовий промисл в околицях заселених Гуцулами в часі перед воєнним в державних лісах й тартаках був проважений переважно через концесіонарів. Однако, та обставина, що державні ліси були одиноке жерело доходу й добробуту місцевого населеня, була майже без впливу на місцеві господарські відносини, бо лісові підприємства були проважені через концесіонарів. Усі тоти фірми були фінансовані головно через чюжі капітали. Тоти фірми визискували місцеве населенє в нимилосердний спосіб, дбаючи лиш про то, аби забезпечити собі на лісовій маніпуляції ек найбірші зиски, а про місцевих робітників нічьо ни дбали, тай ними си взагалі ни журили. Наслідки тої господарки, то з одного боку зпльондровані ліси, а з другого збідніле гуцульське населенє.

Смерековий ліс в селі Делятин

Аж з хвилев перебраня цілої лісової маніпуляції вирубу державних лісів у власну державну адміністрацію наступила відразу велика зміна на ліпше. Місцеве населенє ело си шо раз то бірше її шо раз то охичнійше горнути до лісової праці й до промислових осередків заложених адміністраційов державних лісів маючі зепевнений сталий заробок при уцтивим й відповідним горожанским становиску лісових уредовців.

Робітник відразу добре зрозумів, шо адміністрація державних лісів розпростерает над ним належну опіку, а каса в надлісництві, то йиго каса бо в кождїй потребі щоденного житя может він там запомочіси через свою роботу йку там в кождїй порі року может дістати».

Володимир КЛАПЧУК

доктор історичних наук, професор

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

© Фотографії Старого Львова, 2017

© Клапчук В.М., Проців О.Р. Лісове та мисливське господарство Галичини: монографія / В.М. Клапчук, О.Р. Проців / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Івано-Франківське обласне управління лісового та мисливського господарства. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2011. – С. 168–171 (432 с.)

Посилання на сайт та монографію автора статті обов'язкове.

Джерело:

1. Про ліси в Польші // Календарь Гуцульщини. 1938. – С. 107–110.